

A GVI 2023. júliusi negyedéves konjunktúrafelvételének eredményei

Budapest, 2023. augusztus

MKIK GAZDASÁG- ÉS VÁLLALKOZÁSKUTATÓ INTÉZET
INSTITUTE FOR ECONOMIC AND ENTERPRISE RESEARCH

AZ MKIK GAZDASÁG- ÉS VÁLLALKOZÁSKUTATÓ INTÉZET OLYAN NONPROFIT KUTATÓMŰHELY, AMELY ELSŐSORBAN ALKALMAZOTT KÖZGAZDASÁGI KUTATÁSOKAT FOLYTAT. CÉLJA, HOGY ELMÉLETILEG ÉS EMPIRIKUSAN MEGALAPOZOTT ISMERETEKET ÉS ELEMZÉSEKET NYÚJTSON A MAGYAR GAZDASÁG ÉS A MAGYAR VÁLLALKOZÁSOK HELYZETÉT ÉS KILÁTÁSAIT BEFOLYÁSOLÓ GAZDASÁGI ÉS TÁRSADALMI FOLYAMATOKRÓL.

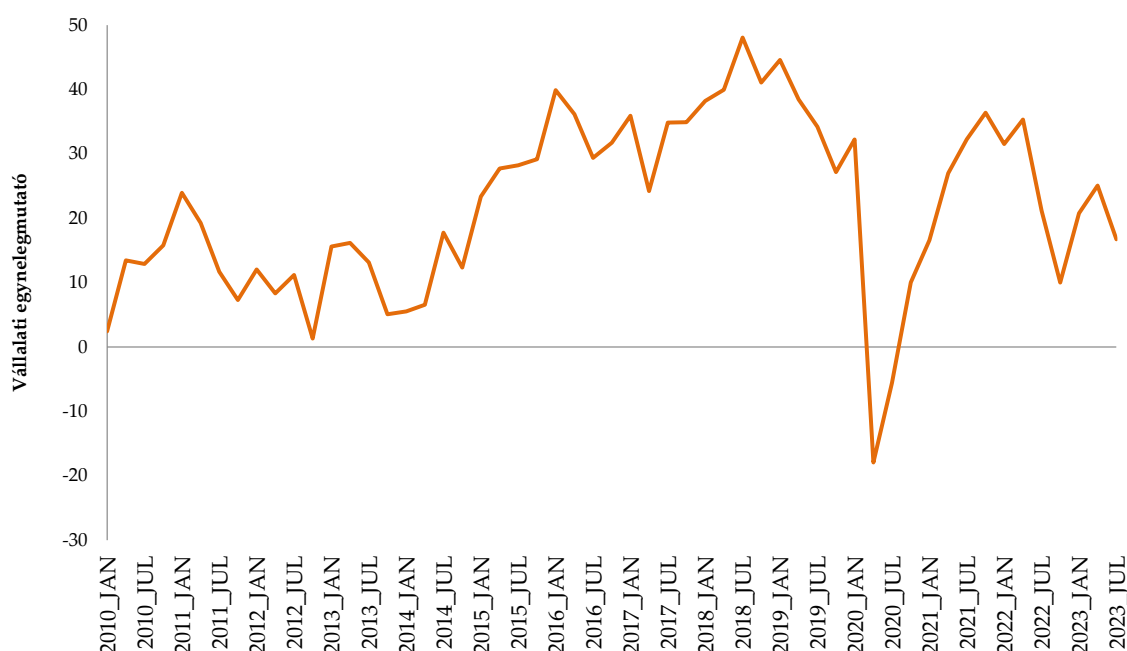
A KÉZIRAT LEZÁRVA

2023. AUGUSZTUS 7.
BUDAPEST

1. Konjunktúra és Bizonytalansági mutató

Az MKIK Gazdaság- és Vállalkozáskutató Intézet (GVI) negyedéves vállalati konjunktúrafelmérésében 350 cégvezető véleményét kérdeztük cégük üzleti helyzetéről és kilátásairól.¹ A 2023. júliusi adatfelvétel eredményei szerint 2023 áprilisához képest a Negyedéves Konjunktúramutató +25-ről +17 pontra csökkent (lásd 1.1. ábra). A 2022 októberétől kezdődő javuló tendenciát követően tehát a vállalkozások helyzetértékelése számottevő visszaesést mutat, a 2022. októberi mélyponthoz képest azonban jelenleg is 7 ponttal magasabb érték tapasztalható. Ezt megelőzően a Negyedéves Konjunktúramutató a koronavírus-járvány második hullámának időszakában, 2021 januárjában (+17 pont) vett fel hasonló értéket, a járványt megelőzően pedig legutóbb 2014 júliusában (+18 pont) állt hasonló szinten.

1.1. A Negyedéves Konjunktúramutató alakulása, 2010. 01– 2023. 07.

Forrás: GVI 2023

Megjegyzés: Az ábrán látható érték százaskálára vetített aggregált egynelegmutató (számításának módszerét a Függelék tartalmazza). Az egynelegmutató minden esetben a pozitív és a negatív helyzetértékelést adó vállalatok arányának különbsége. Így a mutató -100 és +100 közötti értékeket vehet fel. -100-at akkor, ha minden cég negatívan és +100-at akkor, ha minden cég pozitívan ítéli meg a helyzetét.

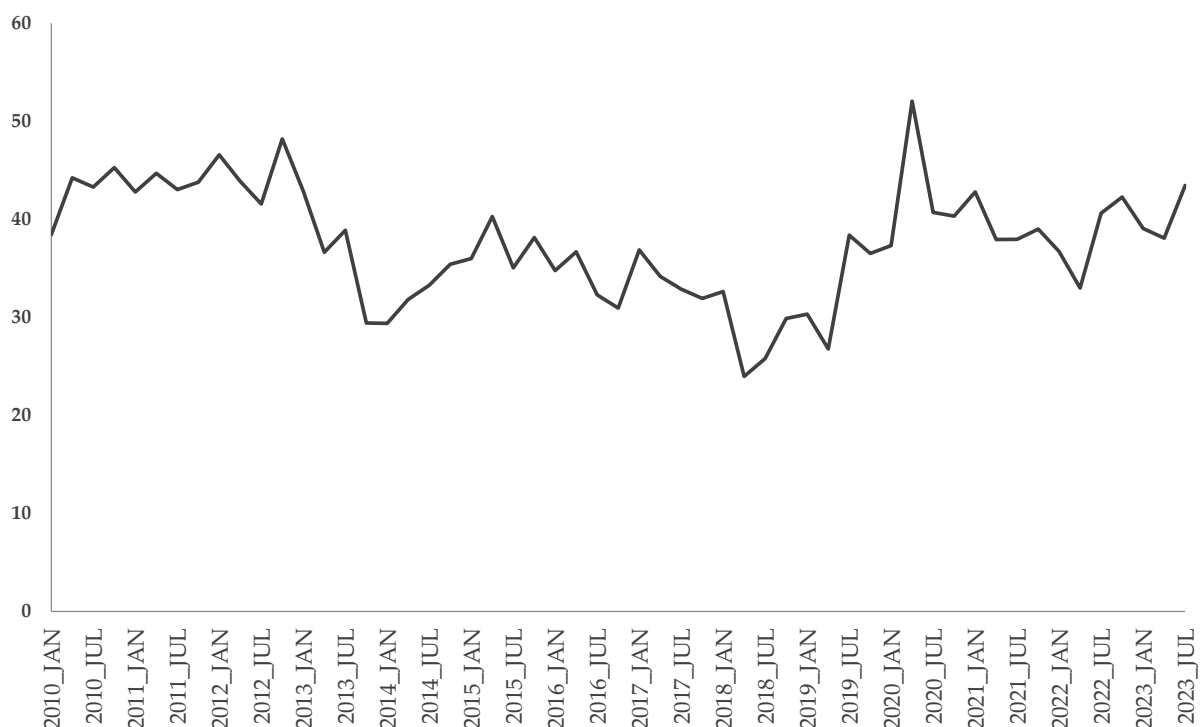
¹ A teljes mintára vonatkozóan – amely 281 kis- és középvállalkozást (20–249 fő között) és 69 nagyvállalkozást (250 fő felett) tartalmaz – a Negyedéves Konjunktúramutatót és a Negyedéves Bizonytalansági Mutatót számítjuk ki. A Negyedéves Konjunktúramutató, illetve a Negyedéves Bizonytalansági Mutató kiszámításának módját a Függelékben közöljük.

A Negyedéves Konjunktúramutató esetén az eredményeket a 2019. júliusi adatfelvételtől kezdve súlyozzuk, amely alapján a válaszoló vállalatok mintája reprezentatívnak tekinthető a bruttó hozzáadott értékhez való hozzájárulás szempontjából, az ágazatok és a foglalkoztatottak száma szerint. (Az alkalmazott súlyokat a Mellékletben közöljük.) A súlyozáshoz a KSH adatait használtuk fel, amelyek alapján a korábbi adatfelvételi hullámokat is visszamenőlegesen, egységesen súlyoztuk.

A GVI konjunktúravizsgálatának célja a vállalatvezetők aktuális, rövid távú üzleti várakozásainak feltérképezése, amely a vállalkozók számára az adatfelvétel idején rendelkezésre álló információkra, szubjektív helyzetértékelésükre támaszkodik.

A Negyedéves Bizonytalansági Mutató értéke 2023. júliusban 43 pontos szinten áll, áprilishoz képest öt pontos emelkedés tapasztalható. Ez arra utal, hogy a hazai vállalkozások helyzetértékelése növekvő mértékben bizonytalan, széttartó. A Bizonytalansági Mutató mostani értéke a 2022. július–októberi időszak, valamint a 2021. januári adatok mellett a járványt megelőzően a 2012. október–2013. januári időszakban tapasztalt értékeknek feleltethető meg leginkább (lásd 1.2. ábra).

1.2. A Negyedéves Bizonytalansági Mutató alakulása, 2010. 01– 2023. 07.

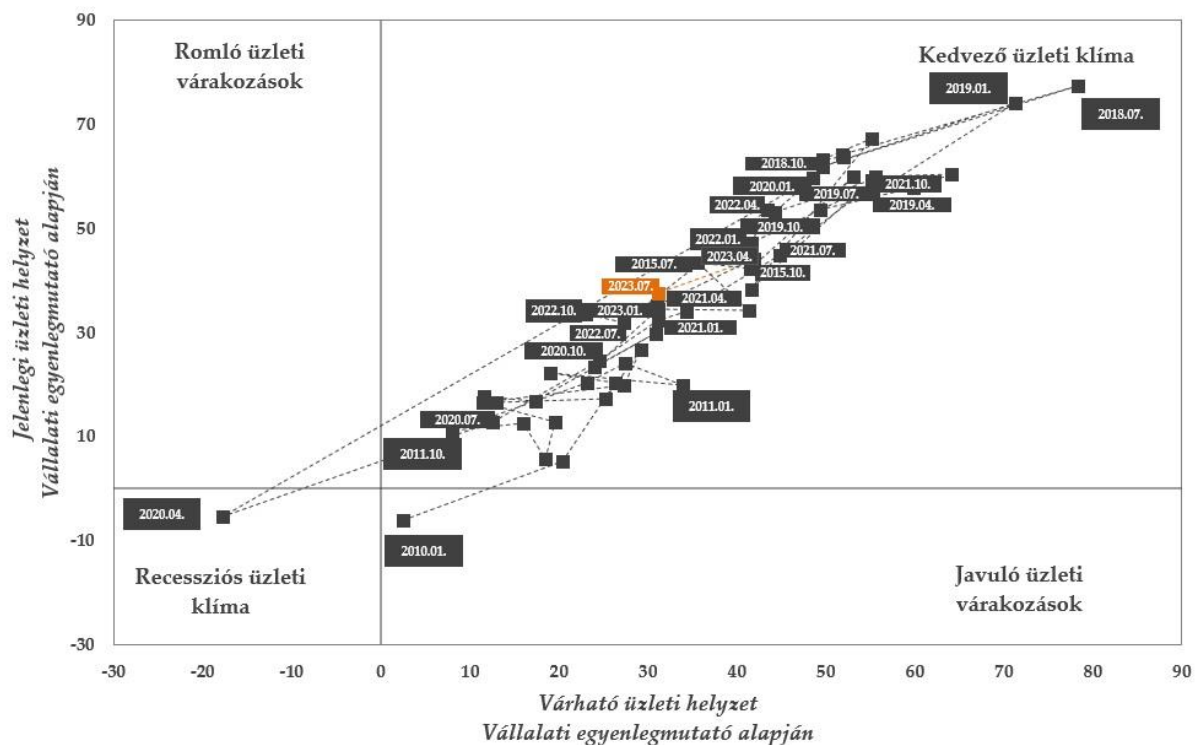
	2022. okt.	2023. jan.	2023. ápr.	2023. júl.
Negyedéves Konjunktúramutató	10	21	25	17
Negyedéves Bizonytalansági Mutató	42	39	38	43

Forrás: GVI 2023

Megjegyzés: Az ábrán látható érték a Negyedéves Konjunktúramutató szórása (számításának módszerét a Függelék tartalmazza).

A jelenlegi üzleti helyzet egyenlegmutatója 2023 áprilisához képest +44-ről +37 pontra, a várható üzleti helyzet megítélése pedig +42-ről +31 pontra csökkent (lásd 1.3 ábra). A vállalkozások júliusi helyzetértékelése és várakozásai továbbra is kedvezőek, az áprilisi jelentősebb javulást követően azonban ismét a 2023. januári szinthez hasonló értékeket tapasztaltunk. A jelenlegi és a várható üzleti helyzet mutatója ezt megelőzően leginkább a 2021. január–április, illetve a 2015. január folyamán tapasztalt értékekhez áll közel a 2023. júliusi adatfelvétel során.

1.3. A jelenlegi és a várható üzleti helyzet alakulása, 2010. 01– 2023. 07.

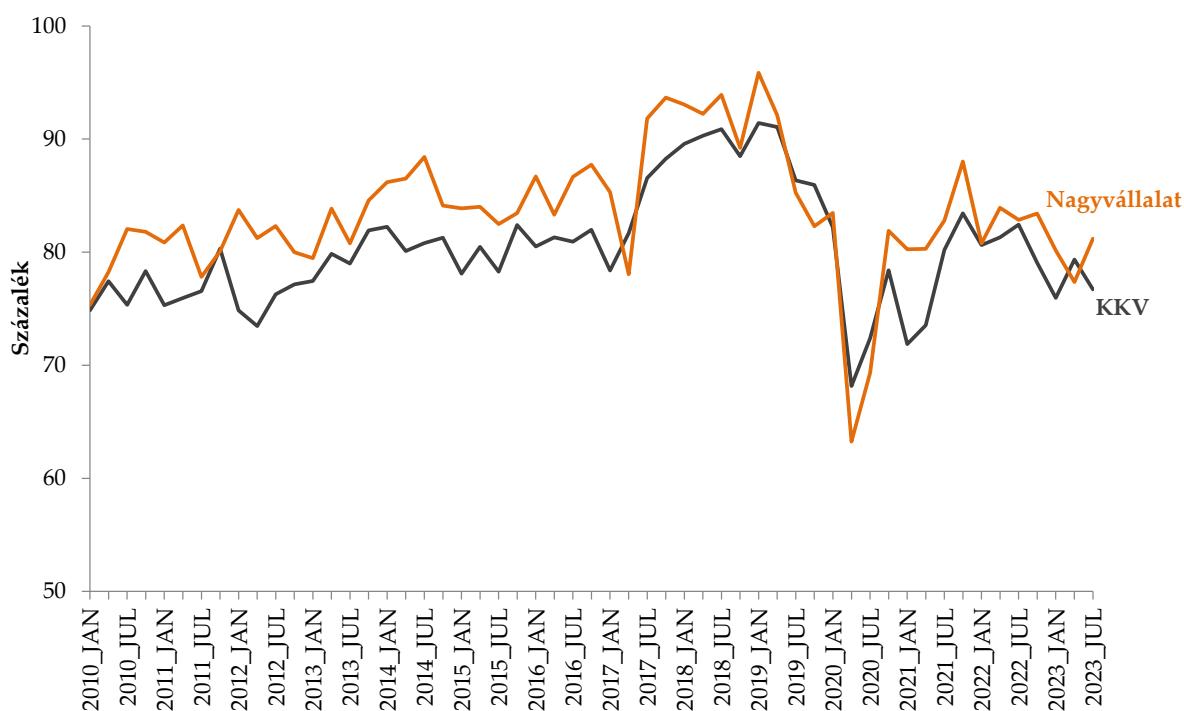

Forrás: GVI 2023

Megjegyzés: Az ábrán látható értékek százas skálára vetített egyenlegmutatók. Az egyenlegmutató minden esetben a pozitív és a negatív helyzetértékelést adó vállalatok arányának különbsége. Így a mutató -100 és $+100$ közötti értékeket vehet fel. -100 -at akkor, ha minden cég negatívan és $+100$ -at akkor, ha minden cég pozitívan ítéli meg a helyzetét.

A legalább 20 főt foglalkoztató vállalkozások átlagos kapacitáskihasználtsága júliusban összességében 79 százalékos, a 20–249 főt foglalkoztató kis- és középvállalkozások körében 77, míg a legalább 250 főt foglalkoztató nagyvállalatok körében 81 százalékon áll. 2023 áprilisához képest a kis- és középvállalkozások kapacitáskihasználtsága 3 százalékponttal csökkent, a nagyvállalatoké viszont 4 százalékponttal nőtt. Az előző év azonos időszakához viszonyítva a nagyvállalatok körében 2, míg a kis- és középvállalkozások körében 6 százalékponttal alacsonyabb a kapacitáskihasználtság átlagos értéke. A koronavírus-járvány kitörését követő, 2020. áprilisi adatfelvételhez viszonyítva a nagyvállalatok esetén 18, míg a kis- és középvállalkozások körében 9 százalékponttal magasabb átlagos kapacitáskihasználtság tapasztalható jelenleg. A 2023. júliusban tapasztalt érték a nagyvállalatok esetén a 2023. januári, a 2022. januári, a 2020. október–2021. áprilisi, illetve a járványt megelőző időszakban a 2019. októberi adatokhoz áll legközelebb. A kis- és középvállalkozások esetén korábban leginkább 2023. januárban, 2020. októberben, a koronavírus-járványt megelőzően pedig 2017. januárban mutatott hasonló értékeket a kapacitáskihasználtság átlagos szintje.

1.4. Átlagos kapacitáskihasználtság vállalatméret szerint, 2010. 01– 2023. 07.

Forrás: GVI 2023

2. A Negyedéves Konjunktúramutató vállalati jellemzők szerint

A Negyedéves Konjunktúramutató értéke a szolgáltató vállalkozások esetében a legmagasabb (+26 pont), az ipari cégek körében +15, a kereskedelemben +11 pont, míg az építőiparban tevékenykedő cégek körében (+1 ponttal) a legalacsonyabb. Az előző negyedévhez képest az építőipari cégek esetében 14, a szolgáltató, feldolgozóipari, valamint kereskedelmi cégek körében pedig egyaránt 8 ponttal csökkent a Konjunktúramutató értéke.

2.1. A Negyedéves Konjunktúramutató gazdasági ág szerint, 2010. 01– 2023. 07.

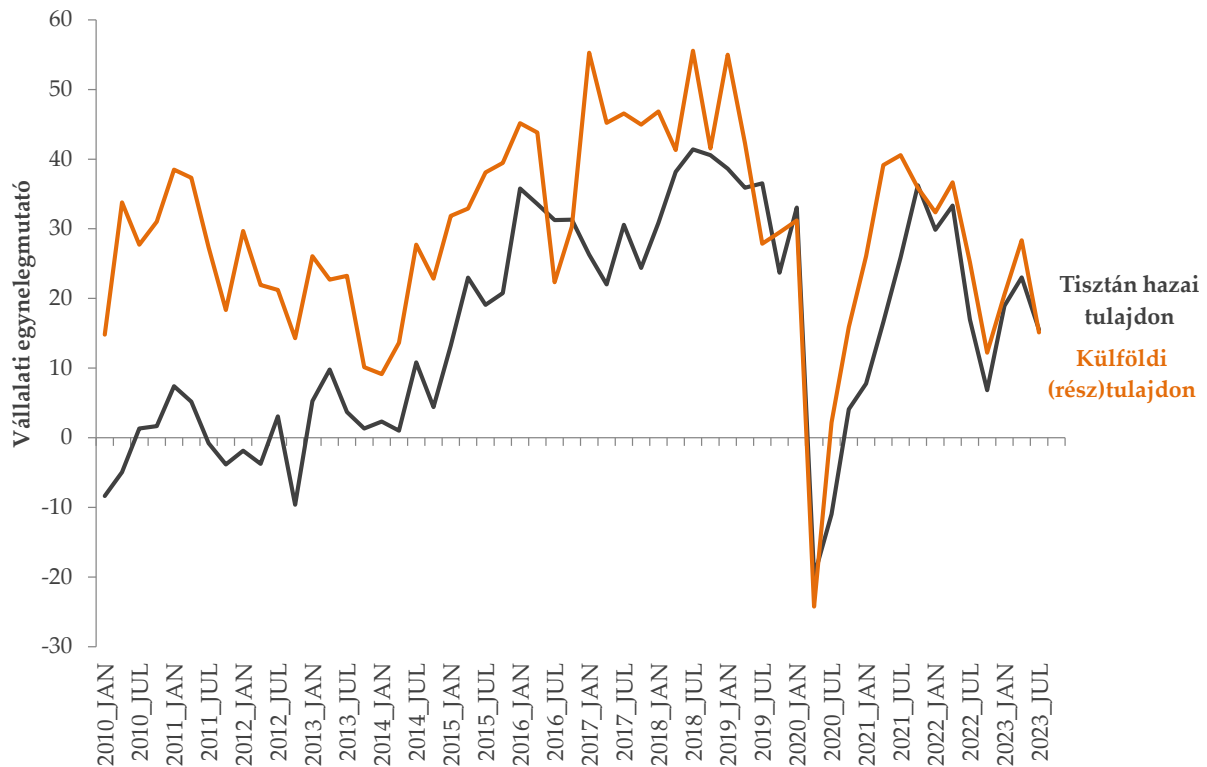

Forrás: GVI 2023

Megjegyzés: Az ábrán látható értékek százaskálára vetített egyenlegmutatók. Az egyenlegmutató minden esetben a pozitív és a negatív helyzetértékelést adó vállalatok arányának különbsége. Így a mutató -100 és +100 közötti értékeket vehet fel. -100-at akkor, ha minden cég negatívan és +100-at akkor, ha minden cég pozitívan ítéli meg a helyzetét.

A cégeket tulajdonszerkezet szerint vizsgálva látható, hogy a tisztán hazai tulajdonban lévő vállalkozások körében +16 pont, a külföldi (rész)tulajdonú vállalatok esetében pedig +15 pont a Negyedéves Konjunktúramutató értéke. A tisztán hazai tulajdonban lévő vállalkozások esetén az előző negyedévhez képest 7 ponttal, a külföldi (rész)tulajdonú cégek körében pedig 13 ponttal csökkent a mutató értéke.

2.2. A Negyedéves Konjunktúramutató tulajdonszerkezet szerint, 2010. 01– 2023. 07.

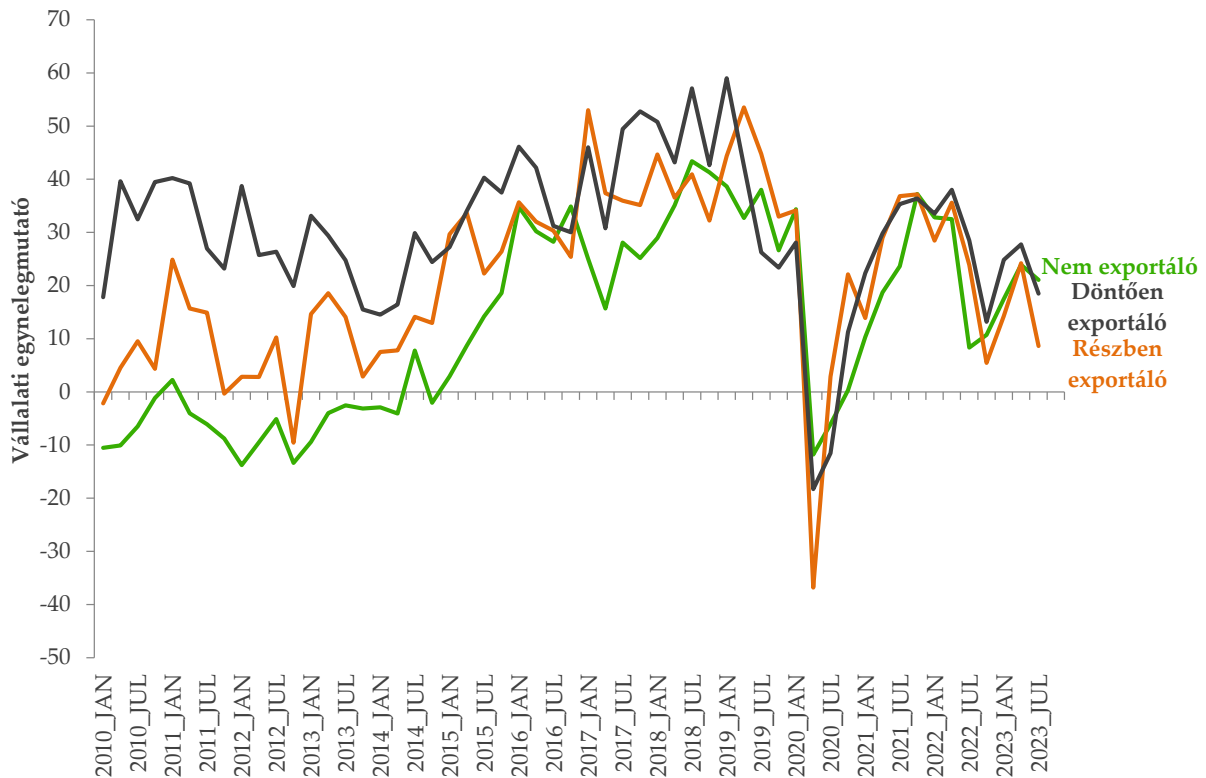

Forrás: GVI 2023

Megjegyzés: Az ábrán látható értékek százaskálára vetített egyenlegmutatók. Az egyenlegmutató minden esetben a pozitív és a negatív helyzetértékelést adó vállalatok arányának különbsége. Így a mutató -100 és +100 közötti értékeket vehet fel. -100-at akkor, ha minden cég negatívan és +100-at akkor, ha minden cég pozitívan ítéli meg a helyzetét.

A Negyedéves Konjunktúramutató értéke a nem exportáló vállalkozások körében a legmagasabb (+21 pont), a döntően exportáló vállalatok körében +18 pont, a részben exportáló cégek körében pedig +9 pont. Az előző negyedévhez képest a részben exportáló cégek között 16, a döntően exportáló vállalatok esetében 9, a nem exportáló cégek körében pedig 3 ponttal csökkent a mutató értéke.

2.3. A Negyedéves Konjunktúramutató exporttevékenység szerint, 2010. 01– 2023. 07.

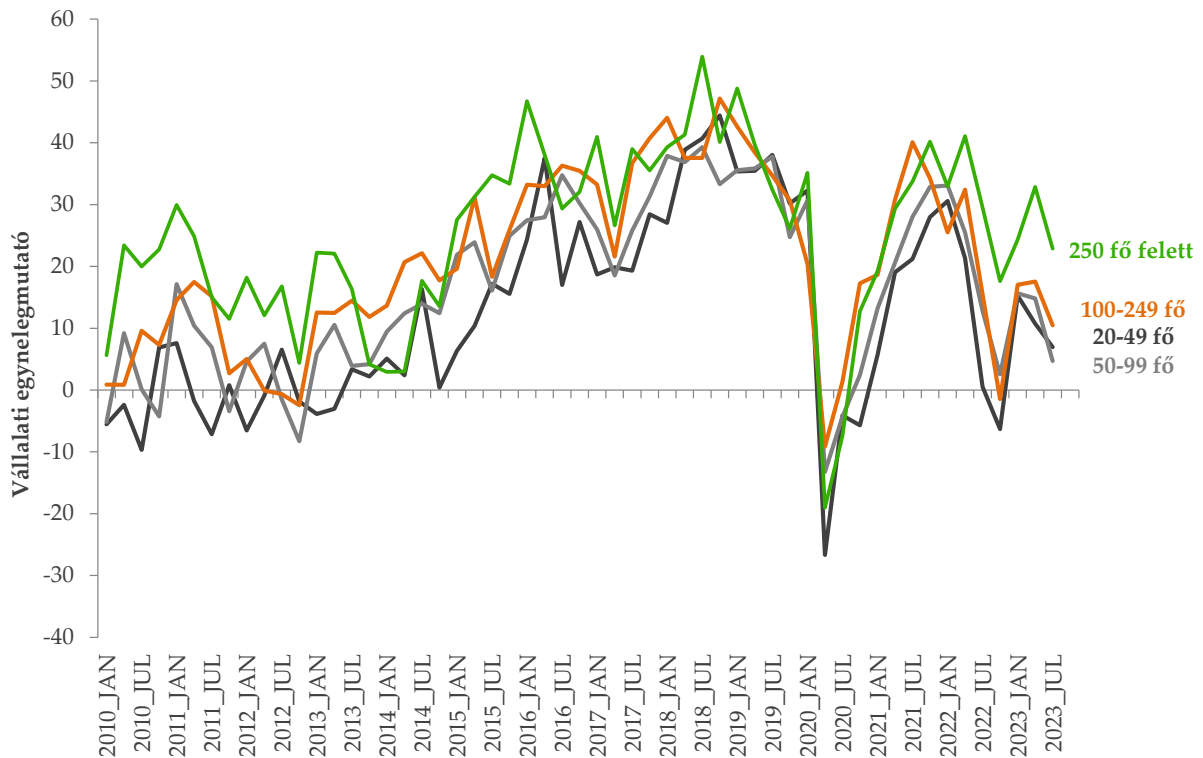

Forrás: GVI 2023

Megjegyzés: Az ábrán látható értékek százaskálára vetített egyenlegmutatók. Az egyenlegmutató minden esetben a pozitív és a negatív helyzetértékelést adó vállalatok arányának különbsége. Így a mutató -100 és +100 közötti értékeket vehet fel. -100-at akkor, ha minden cég negatívan és +100-at akkor, ha minden cég pozitívan ítéli meg a helyzetét.

A Negyedéves Konjunktúramutató értéke a 20–49 fős vállalkozások esetében +7 pont, az 50–99 fős kategóriában +5 pont, a 100–249 fős cégek esetén +10 pont, a 250 főnél nagyobb vállalatok körében pedig +23 ponton áll. Áprilisi vizsgálatunkhoz képest az 50–99 fős kategóriában és a nagyvállalatok körében 10–10, a 100–249 fő közötti kategóriába tartozó cégek esetében 7, a 20–49 fős cégek körében pedig 4 pontos csökkenés történt.

2.4. A Negyedéves Konjunktúramutató létszámkategória szerint, 2010. 01– 2023. 07.

Forrás: GVI 2023

Megjegyzés: Az ábrán látható értékek százaskálára vetített egyenlegmutatók. Az egyenlegmutató minden esetben a pozitív és a negatív helyzetértékelést adó vállalatok arányának különbsége. Így a mutató -100 és +100 közötti értékeket vehet fel. -100-at akkor, ha minden cég negatívan és +100-at akkor, ha minden cég pozitívan ítéli meg a helyzetét.

3. A Negyedéves Konjunktúramutató komponensei

A fejezetben a Negyedéves Konjunktúramutató komponenseinek alakulását mutatjuk be a kis- és középvállalkozások, illetve a nagyvállalatok körében.

A Negyedéves Konjunktúramutató tíz komponensből áll:

- jelenlegi/várható üzleti helyzet;
- jelenlegi/várható jövedelmezőség;
- beruházási aktivitás várható alakulása;
- jelenlegi rendelésállomány;
- elmúlt féléves/várható termelési szint;
- létszám várható változása;
- kapacitáskihasználás várható alakulása.

A mutató számításának és a komponensek leírásának részletei a Függelékben található meg.

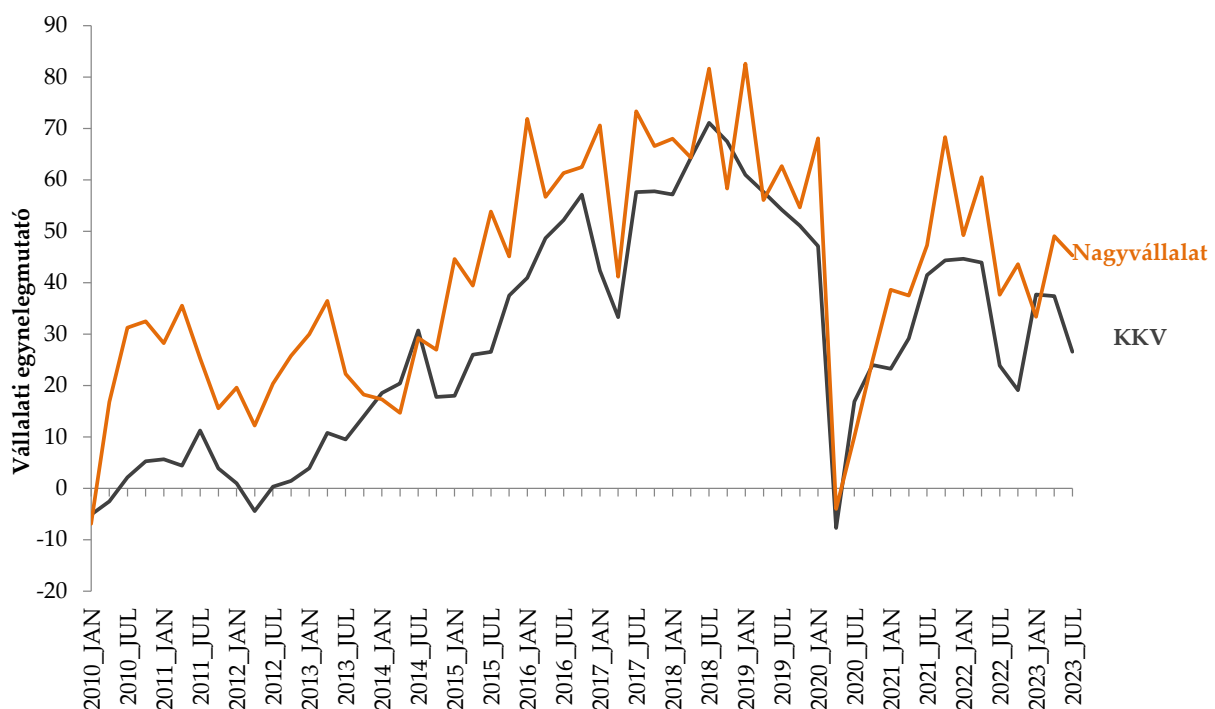
Az almutatók esetében megállapítható, hogy a vállalkozások vezetői a jelenlegi és a várható jövedelmezőség kivételével pesszimistábban ítélik meg a vizsgált szempontokat a 2023. áprilisi szinthez viszonyítva. Az előző negyedévhez képest a legnagyobb mértékű (23 pontos) romlás az elmúlt féléves termelési szint megítélésében tapasztalható és szintén jelentős mértékű (21 pontos) csökkenés történt a várható termelési szint értékelése szempontjából is. Az előző év azonos időszakához képest az elmúlt féléves termelési szint (33 ponttal), a jelenlegi rendelésállomány (27 ponttal), a várható termelési szint (21 ponttal), a várható létszám (10 ponttal) és a beruházások várható szintje (7 ponttal) esetén negatívabb a vállalatok jelenlegi helyzetértékelése, a többi mutató esetén pozitívabb. A leginkább kiemelkedő mértékben (25 ponttal) a várható jövedelmezőség megítélése javult az egy évvel ezelőtti időszakhoz viszonyítva.

A 2023. júliusi adatok alapján a nagyvállalatok az összes mutató esetén optimistábban ítélik meg helyzetüket a kis- és középvállalkozásokhoz viszonyítva. A legjelentősebb különbség a beruházások várható szintje (31 pont), a jelenlegi rendelésállomány (23 pont), az elmúlt féléves termelési szint (21 pont), illetve a jelenlegi üzleti helyzet (19 pont) értékelése esetében tapasztalható.

2023. áprilishoz viszonyítva a kis- és középvállalkozások körében a jelenlegi és a várható jövedelmezőség, valamint a várható kapacitáskihasználtság kivételével az összes többi indikátor csökkent, legnagyobb mértékben a beruházások várható szintje (16 ponttal), az elmúlt féléves termelési szint megítélése (14 ponttal) és a várható üzleti helyzet (13 ponttal) megítélése romlott. A nagyvállalatok körében 2023. áprilishoz viszonyítva a jelenlegi és várható jövedelmezőség kivételével a többi mutató romlott, legnagyobb mértékben az elmúlt féléves és a várható termelési szint megítélése (egyaránt 29 ponttal). **Az előző év azonos időszakához képest** a kis- és középvállalkozások körében az elmúlt féléves termelési szint megítélése (32 ponttal), a jelenlegi rendelésállomány értékelése (22 ponttal), a beruházások várható szintjének megítélése (12 ponttal), a létszám várható alakulása (8 ponttal) és a várható termelési szint megítélése (7 ponttal) romlott, míg a többi mutató javult. A nagyvállalatok körében az elmúlt féléves és a várható termelési szint (34, illetve 30 ponttal), a jelenlegi

rendelésállomány értékelése (29 ponttal), a várható létszám alakulása (11 ponttal) és a beruházások várható szintje (3 ponttal) csökkent 2022 júliusához viszonyítva, a jelenlegi jövedelmezőség megítélése nem változott, míg a többi mutató javult. Megállapítható az is, hogy a koronavírus-járvány kitörésekor, 2020 áprilisában mért szinthez képest a kis-és középvállalkozások körében az elmúlt féléves termelési szint értékelése kivételével (ahol 9 ponttal alacsonyabb érték tapasztalható) az összes mutató megítélése pozitívabb (8–65 ponttal magasabb), mind a kis- és középvállalkozások, mind a nagyvállalatok körében.

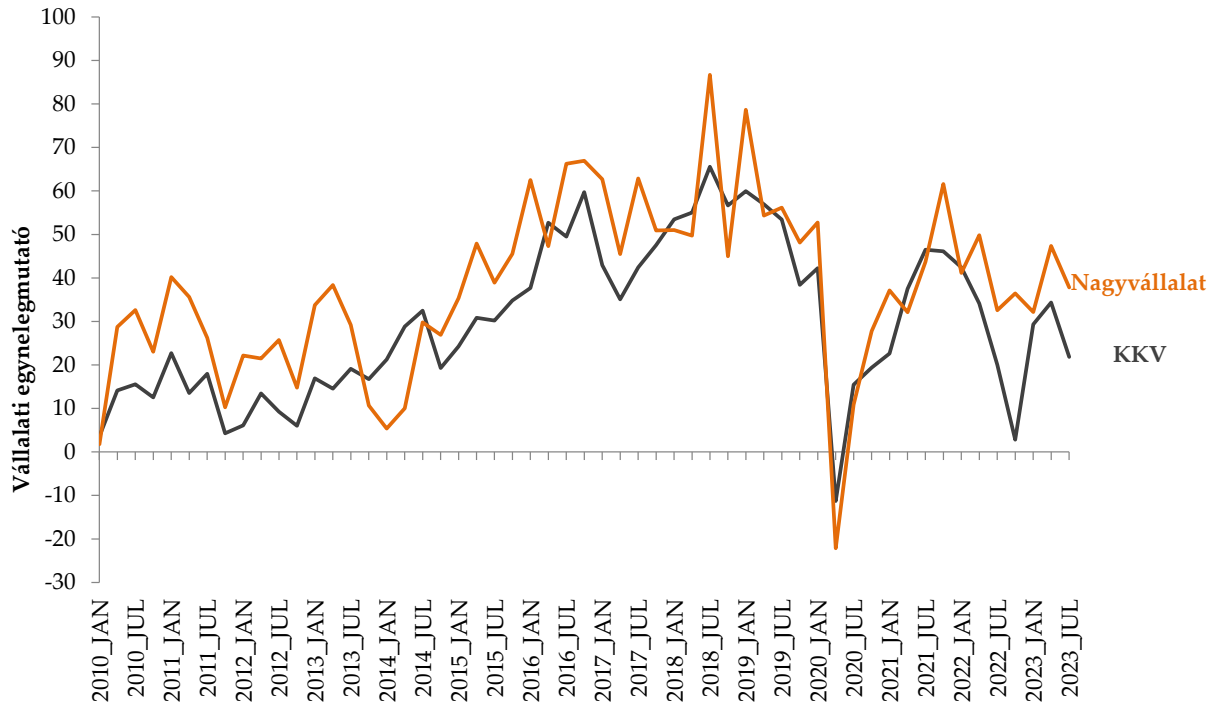
3.1. A Negyedéves Konjunktúramutató komponenseinek alakulása vállalatméret szerint – jelenlegi üzleti helyzet, 2010. 01– 2023. 07.

Forrás: GVI 2023

Megjegyzés: Az ábrán látható értékek százas skálára vetített egyenlegmutatók. Az egyenlegmutató minden esetben a pozitív és a negatív helyzetértékelést adó vállalatok arányának különbsége. Így a mutató -100 és +100 közötti értékeket vehet fel. -100-at akkor, ha minden cég negatívan és +100-at akkor, ha minden cég pozitívan ítéli meg a helyzetét.

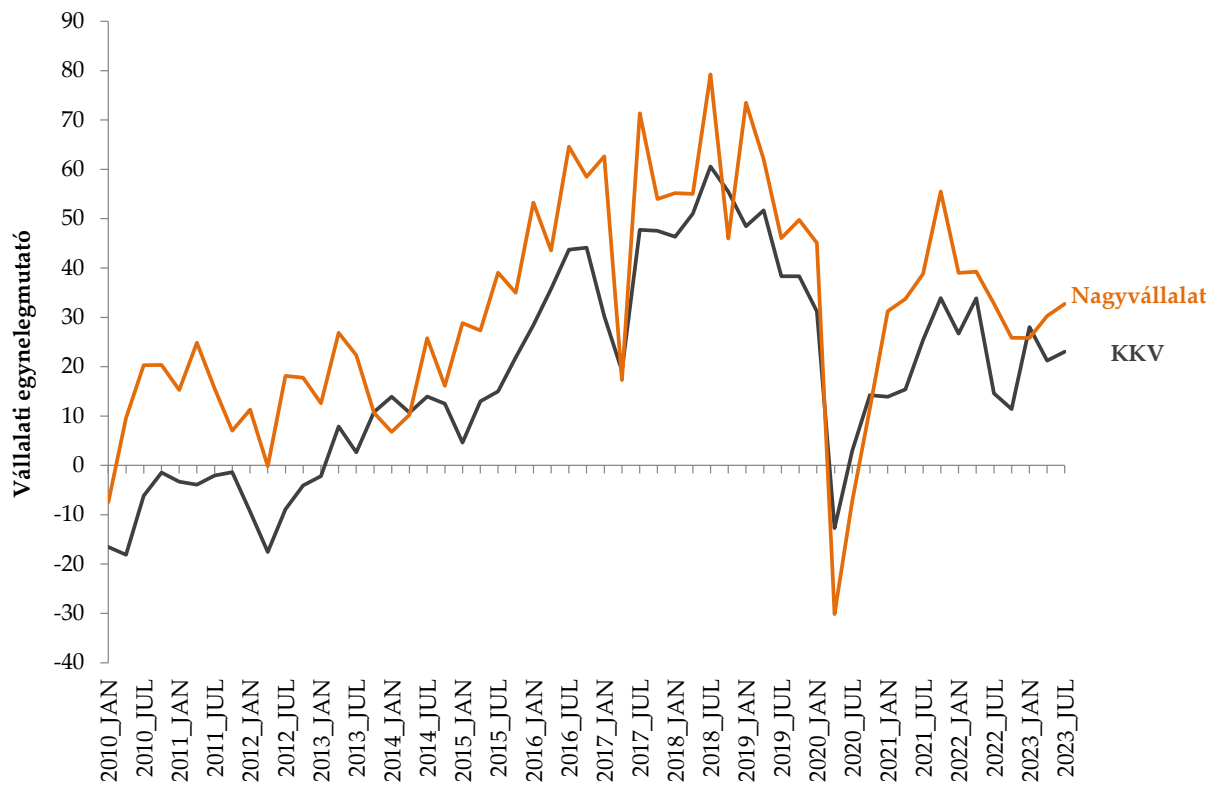
3.2. A Negyedéves Konjunktúramutató komponenseinek alakulása vállalatméret szerint – várható üzleti helyzet, 2010. 01– 2023. 07.

Forrás: GVI 2023

Megjegyzés: Az ábrán látható értékek százias skálára vetített egyenlegmutatók. Az egyenlegmutató minden esetben a pozitív és a negatív helyzetértékelést adó vállalatok arányának különbsége. Így a mutató -100 és +100 közötti értékeket vehet fel. -100-at akkor, ha minden cég negatívan és +100-at akkor, ha minden cég pozitívan ítéli meg a helyzetét.

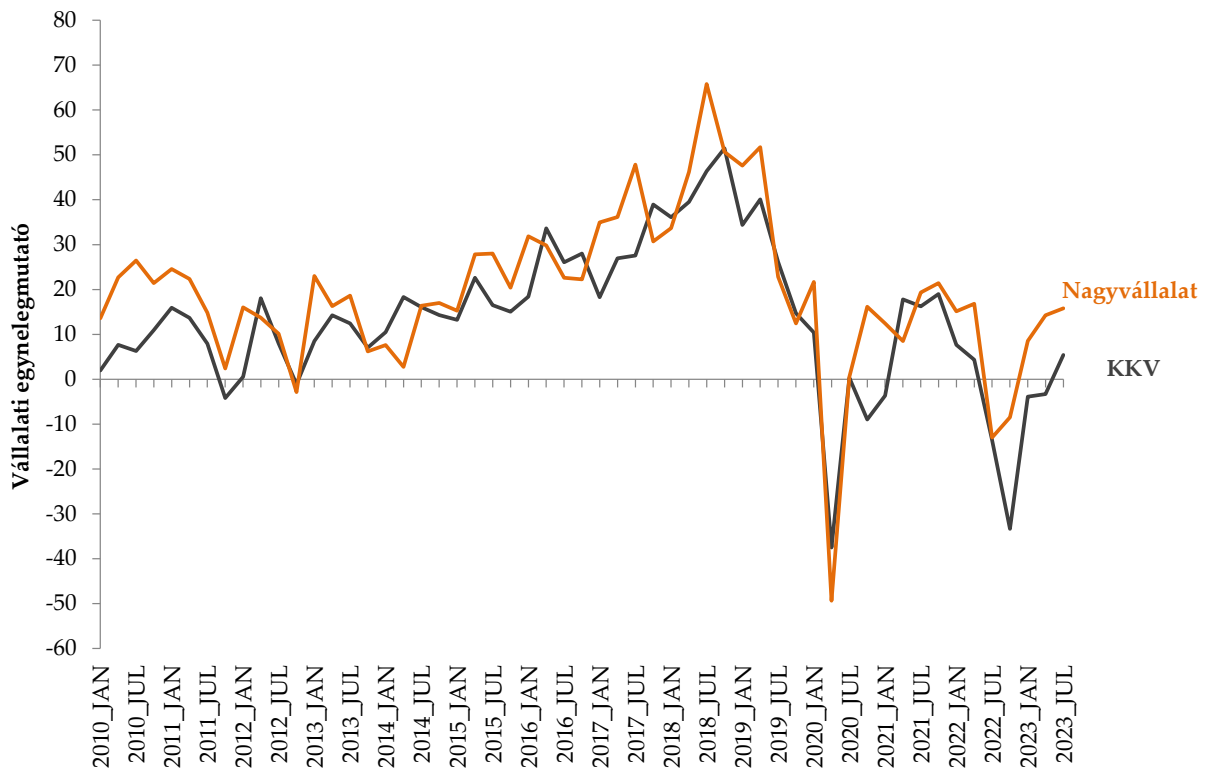
3.3. A Negyedéves Konjunktúramutató komponenseinek alakulása vállalatméret szerint – jelenlegi jövedelmezőség, 2010. 01– 2023. 07.

Forrás: GVI 2023

Megjegyzés: Az ábrán látható értékek százszálára vetített egyenlegmutatók. Az egyenlegmutató minden esetben a pozitív és a negatív helyzetértékelést adó vállalatok arányának különbsége. Így a mutató -100 és +100 közötti értékeket vehet fel. -100-at akkor, ha minden cég negatívan és +100-at akkor, ha minden cég pozitívan ítéli meg a helyzetét.

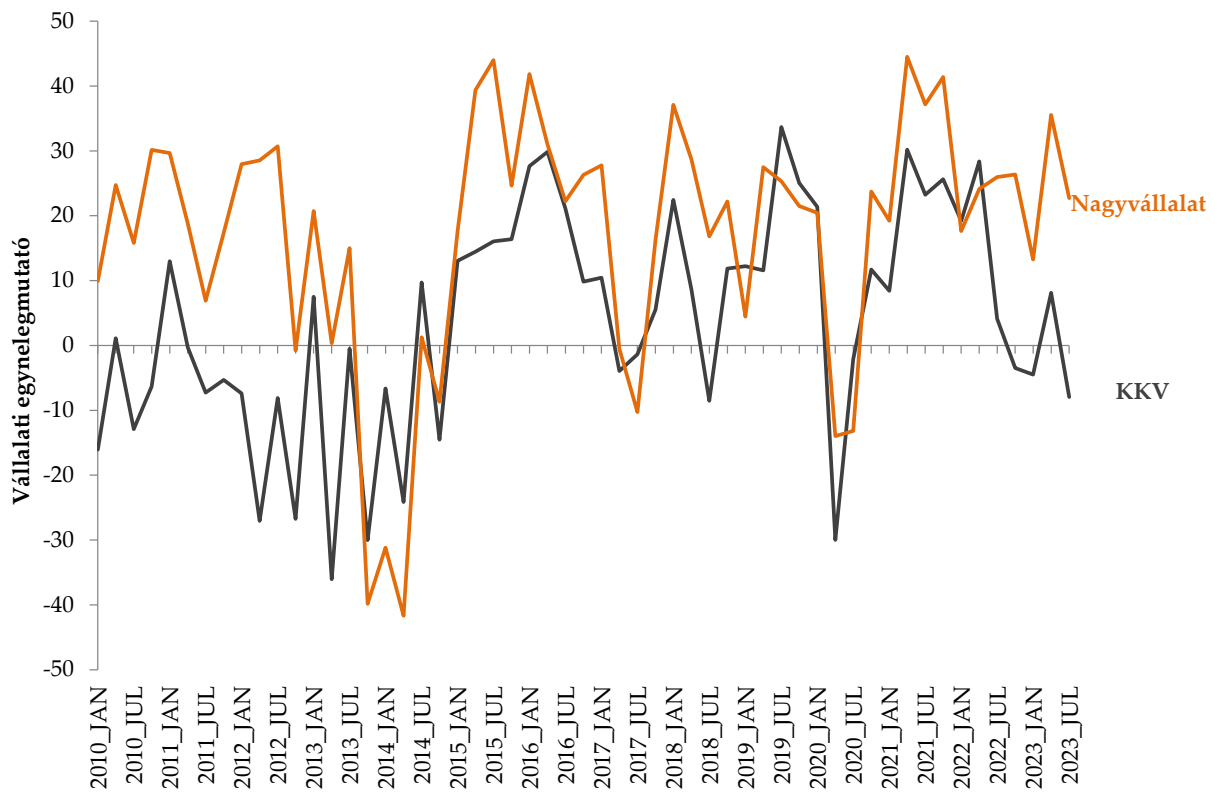
3.4. A Negyedéves Konjunktúramutató komponenseinek alakulása vállalatméret szerint – várható jövedelmezőség, 2010. 01– 2023. 07.

Forrás: GVI 2023

Megjegyzés: Az ábrán látható értékek százias skálára vetített egyenlegmutatók. Az egyenlegmutató minden esetben a pozitív és a negatív helyzetértékelést adó vállalatok arányának különbsége. Így a mutató -100 és +100 közötti értékeket vehet fel. -100-at akkor, ha minden cég negatívan és +100-at akkor, ha minden cég pozitívan ítéli meg a helyzetét.

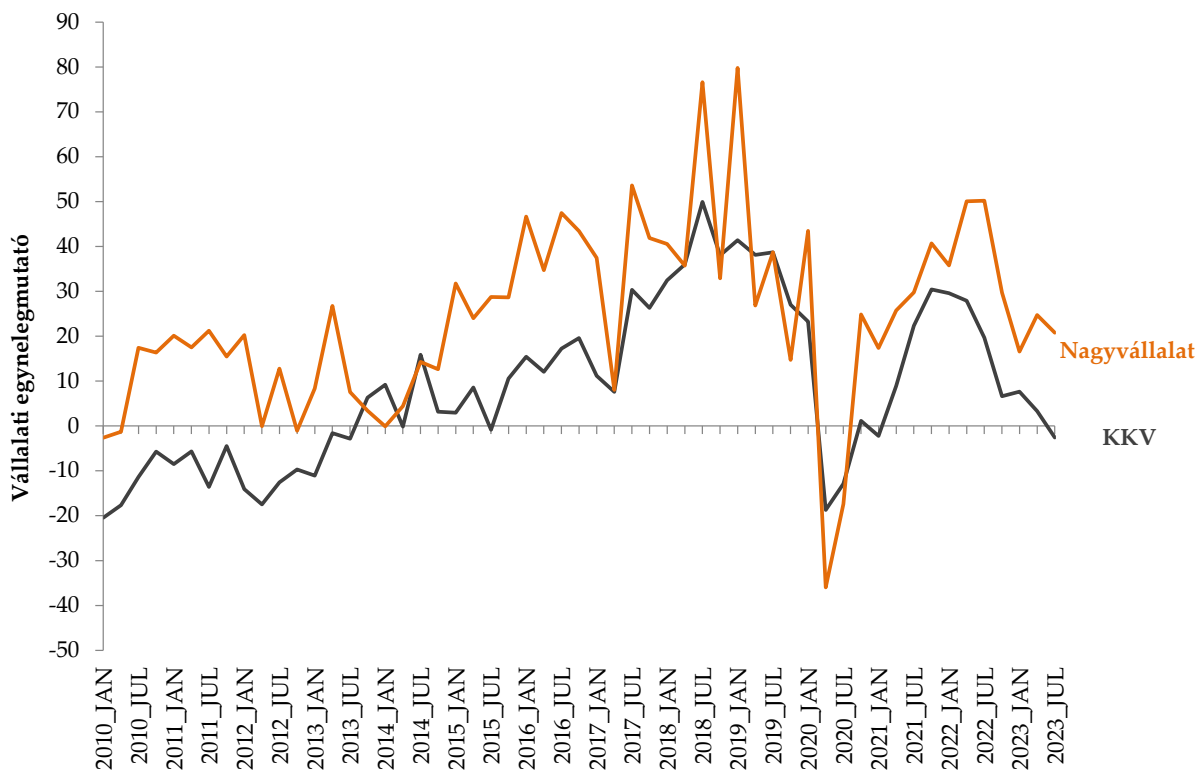
3.5. A Negyedéves Konjunktúramutató komponenseinek alakulása vállalatméret szerint – várható beruházási aktivitás, 2010. 01– 2023. 07.

Forrás: GVI 2023

Megjegyzés: Az ábrán látható értékek százias skálára vetített egyenlegmutatók. Az egyenlegmutató minden esetben a pozitív és a negatív helyzetértékelést adó vállalatok arányának különbsége. Így a mutató -100 és +100 közötti értékeket vehet fel. -100-at akkor, ha minden cég negatívan és +100-at akkor, ha minden cég pozitívan ítéli meg a helyzetét. Az ábrához a beruházási várakozások négy értékű változóját (-100: nincs, -33: csökken, 33: azonos lesz, 100: nő) alkalmaztuk.

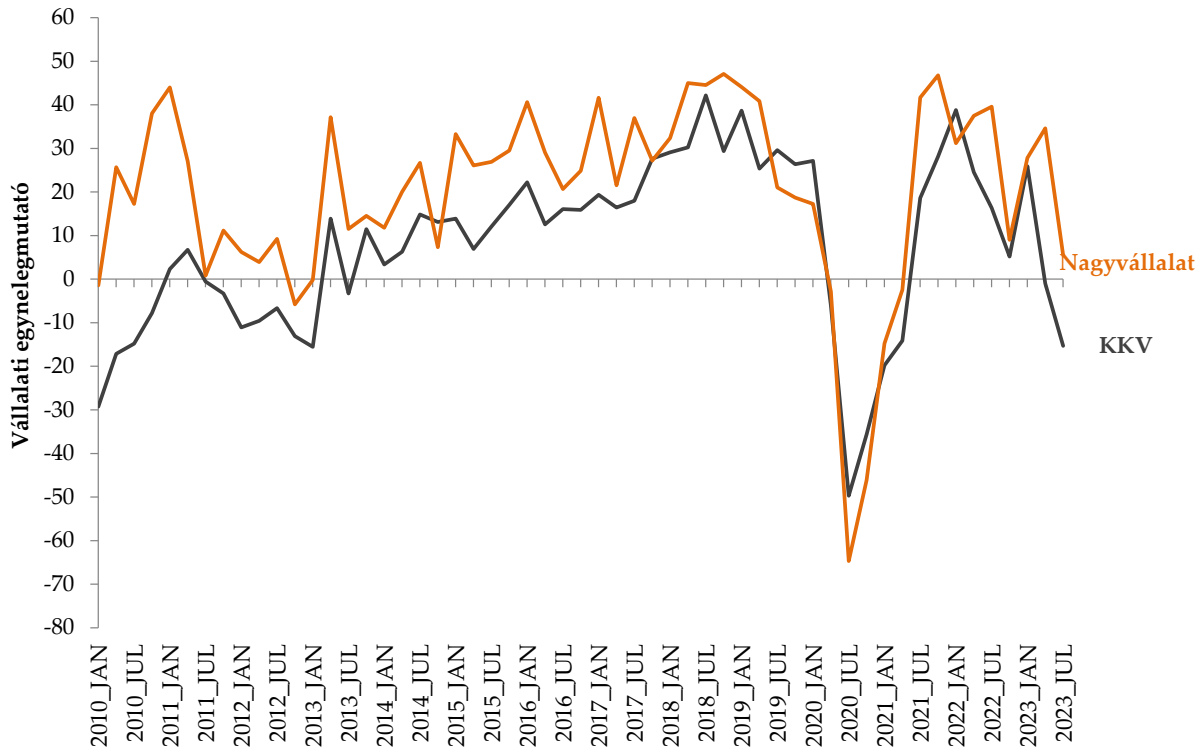
3.6. A Negyedéves Konjunktúramutató komponenseinek alakulása vállalatméret szerint – jelenlegi rendelésállomány, 2010. 01– 2023. 07.

Forrás: GVI 2023

Megjegyzés: Az ábrán látható értékek százas skálára vetített egyenlegmutatók. Az egyenlegmutató minden esetben a pozitív és a negatív helyzetértékelést adó vállalatok arányának különbsége. Így a mutató -100 és +100 közötti értékeket vehet fel. -100-at akkor, ha minden cég negatívan és +100-at akkor, ha minden cég pozitívan ítéli meg a helyzetét.

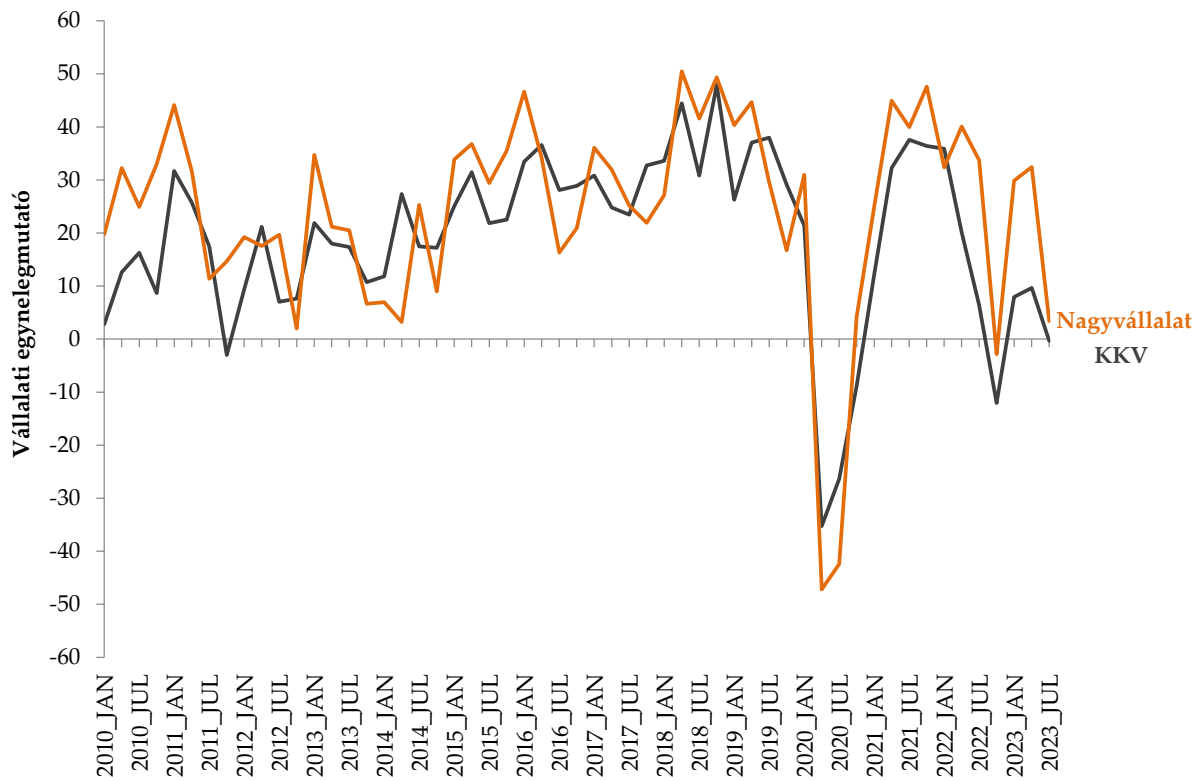
3.7. A Negyedéves Konjunktúramutató komponenseinek alakulása vállalatméret szerint – elmúlt féléves termelési szint, 2010. 01– 2023. 07.

Forrás: GVI 2023

Megjegyzés: Az ábrán látható értékek százias skálára vetített egyenlegmutatók. Az egyenlegmutató minden esetben a pozitív és a negatív helyzetértékelést adó vállalatok arányának különbsége. Így a mutató -100 és +100 közötti értékeket vehet fel. -100-at akkor, ha minden cég negatívan és +100-at akkor, ha minden cég pozitívan ítéli meg a helyzetét.

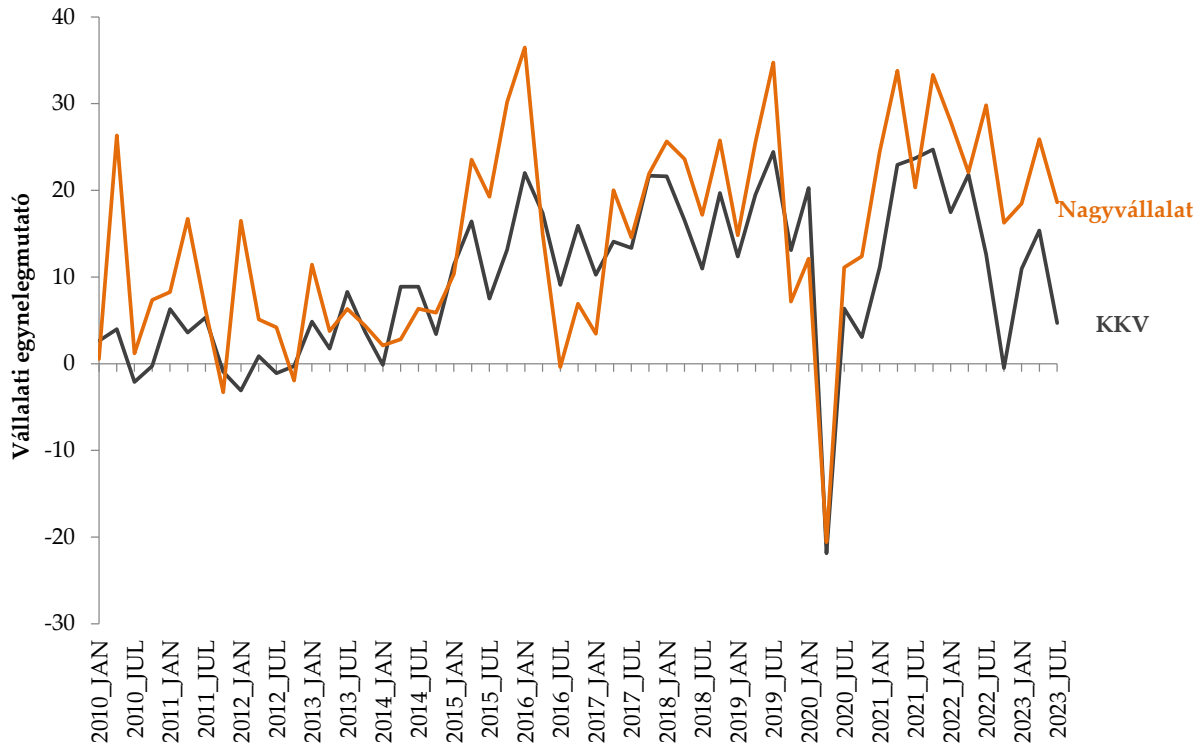
3.8. A Negyedéves Konjunktúramutató komponenseinek alakulása vállalatméret szerint – várható termelési szint, 2010. 01– 2023. 07.

Forrás: GVI 2023

Megjegyzés: Az ábrán látható értékek százaskálára vetített egyenlegmutatók. Az egyenlegmutató minden esetben a pozitív és a negatív helyzetértékelést adó vállalatok arányának különbsége. Így a mutató -100 és +100 közötti értékeket vehet fel. -100-at akkor, ha minden cég negatívan és +100-at akkor, ha minden cég pozitívan ítéli meg a helyzetét.

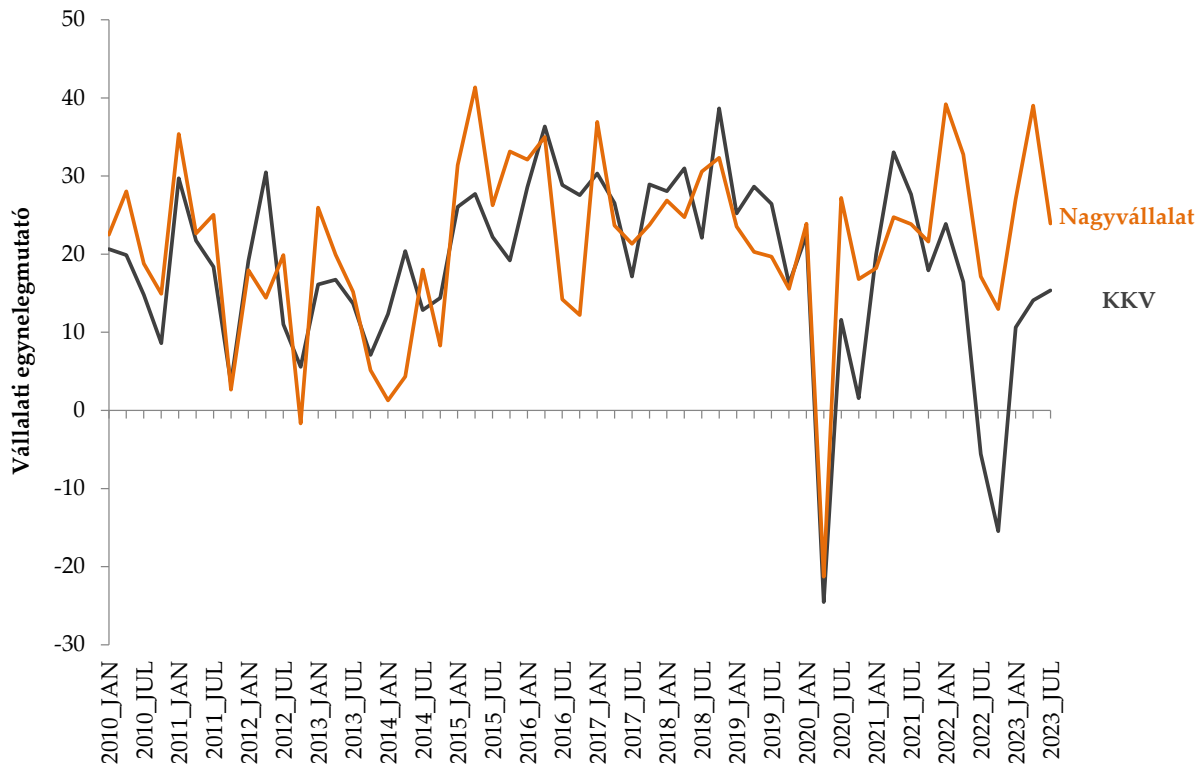
3.9. A Negyedéves Konjunktúramutató komponenseinek alakulása vállalatméret szerint – létszám várható változása, 2010. 01– 2023. 07.

Forrás: GVI 2023

Megjegyzés: Az ábrán látható értékek százszázalékos skálára vetített egyenlegmutatók. Az egyenlegmutató minden esetben a pozitív és a negatív helyzetértékelést adó vállalatok arányának különbsége. Így a mutató -100 és +100 közötti értékeket vehet fel. -100-at akkor, ha minden cég negatívan és +100-at akkor, ha minden cég pozitívan ítéli meg a helyzetét.

3.10. A Negyedéves Konjunktúramutató komponenseinek alakulása vállalatméret szerint – kapacitáskihasználás várható alakulása, 2010. 01– 2023. 07.

Forrás: GVI 2023

Megjegyzés: Az ábrán látható értékek százszázalékos skálára vetített egyenlegmutatók. Az egyenlegmutató minden esetben a pozitív és a negatív helyzetértékelést adó vállalatok arányának különbsége. Így a mutató -100 és +100 közötti értékeket vehet fel. -100-at akkor, ha minden cég negatívan és +100-at akkor, ha minden cég pozitívan ítéli meg a helyzetét.

Függelék²

A Negyedéves Konjunktúramutató kiszámításának képlete

$KI = (raj_ + uhj_ + vjj_ + tszm_ + lvv_ + uhv_ + vjv_ + cue_ + tszv_ + bvv_)/10$, ahol:

RAJ_:	rendelésállomány
UHJ_:	jelenlegi üzleti helyzet
VJJ_:	jövedelmezőség jelenleg
TSZM_:	termelési szint az elmúlt félévben
LVV_:	létszám várható változása
UHV_:	várható üzleti helyzet
VJV_:	várható jövedelmezőség
CUE_:	kapacitáskihasználás várható alakulása
TSZV_:	termelési szint várható alakulása
BVV_:	beruházási aktivitás várható alakulása

A Bizonytalansági Mutató kiszámításának képlete

BM = a Konjunktúramutató szórása

Az értékek jelentése

A mutatók értékét felmérő kérdésekre a vállalatok „Jó/Javul/Nő/Javulni fog/Nőni fog” válaszai 100 pontot, „Kielégítő/Nem változik/Azonos lesz/Változatlan” válaszai 0 pontot, „Rossz/Romlik/Romlani fog/Csökkeni fog/Csökken” válaszai pedig -100 pontot érnek.

A várható beruházási aktivitás négy értékű változójának értékei a következők. -100: nincs, -33: csökken, 33: azonos lesz, 100: nő.

²A minta alapmegoszlásai és jellemzői, valamint az ábrákon bemutatott mutatók részletes adatai a [kutatás honlapján](#) elérhetők.